

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”**

**ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС”:
МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ТА ЗАВДАННЯ**

(галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”,
напрямок підготовки 6.030401 “Правознавство”)

для студентів III курсу денної форми навчання

**Харків
2013**

Індивідуальна робота з навчальної дисципліни “Цивільний процес”: методичні поради та завдання (галузь знань 0304 “Право”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”, напрям підготовки 6.030401 “Правознавство”) для студентів III курсу денної форми навчання / уклад. В. В. Комаров. – Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2013. – 30 с.

У к л а д а ч В. В. Комаров

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 9 від 21.11.2012 р.)*

1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ

Творча (евристична), наближена до наукового осмислення робота студента в сучасній парадигмі освіти має принципове значення і можлива лише як результат високої організації навчання та ефективних технологічних схем самоосвіти. Така робота повинна бути індивідуалізованою з урахуванням рівня творчих можливостей студента, його навчальних здобутків, інтересів, навчальної активності.

Мета індивідуальної роботи – самостійне вивчення програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування студентом знань з навчальної дисципліни та розвиток навичок самостійної роботи.

Індивідуальна робота є видом позааудиторної самостійної роботи студента навчального, навчально-дослідницького чи практичного характеру, яка здійснюється в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни “Цивільний процес” у формі виконання індивідуального науково-дослідницького завдання (надалі ІНДЗ). За змістом ІНДЗ – завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, одержаних у процесі лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або навчальну дисципліну в цілому.

Відповідно до “Положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців” індивідуальна робота студентів з цивільного процесу включає:

- підготовку постатейних матеріалів до Цивільного процесуального кодексу України;
- тематичну підборку опублікованої судової практики;
- есе за вузькоспеціальною проблематикою;
- підготовку та проведення модельного (навчального) цивільного процесу;
- збір та формування матеріалів цивільної справи.

Вибір, порядок подання та оцінка ІНДЗ. Вибір студентом ІНДЗ відбувається за погодженням з кафедрою на початку

навчального року. Організацію, контроль та оцінку якості виконання індивідуальної роботи студентів здійснює науковий керівник, який закріплюється кафедрою за академічною групою.

ІНДЗ подається на кафедру не пізніше двох тижнів до екзамену в паперовому та електронному вигляді, можливий захист шляхом усного звіту студента про виконану роботу (до 5 хв).

Навчальна діяльність студентів, які виконують курсові роботи з цивільного процесу та займаються науково-дослідницькою роботою як члени студентського наукового гуртка кафедри, за результатами захисту курсових робіт та виконання науково-дослідних робіт може зараховуватися як індивідуальна робота.

За виконання індивідуальної роботи студент отримує 20 балів.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ПРИСВОЮЮТЬСЯ СТУДЕНТАМ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС”

Модуль 1 (поточне тестування)						Модуль 2 (індивідуальна робота)	Підсумковий іспит	Сума
ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3	ЗМ 4	ЗМ 5	ЗМ 6	20	50	100
5	5	5	5	5	5			

2. ПІДГОТОВКА ПОСТАТЕЙНОГО МАТЕРІАЛУ ДО ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Методичні поради

Підготовка постатейного матеріалу до Цивільного процесуального кодексу України є формою індивідуальної роботи, яка спрямована на поглиблення, засвоєння змісту норм цивільного процесуального права та їх правильного застосування при розгляді та вирішенні цивільних справ.

Відповідно до ст. 2 ЦПК України цивільне судочинство здійснюється згідно з Конституцією України, цим Кодексом та Законом України “Про міжнародне приватне право”. Якщо міжнародним договором, згода на обов’язковість якого надана Верховною Радою України, передбачено інші правила, ніж встановлені цим Кодексом, застосовуються правила міжнародного договору. Провадження в цивільних справах здійснюється відповідно до законів, чинних на час вчинення окремих процесуальних дій, розгляду і вирішення справи. Як впливає із зазначеної статті, ЦПК України є базовим нормативним актом, який регламентує порядок здійснення правосуддя в цивільних справах.

Разом з тим застосування конкретних норм цивільного процесуального права потребує врахування вимог іншого законодавства, постанов Пленуму Верховного Суду України, постанов Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, в яких дається тлумачення чинного цивільного процесуального законодавства, та судової практики. Оскільки джерелами цивільного процесуального права є міжнародні договори і, зокрема, Європейська конвенція з прав людини та основоположних свобод, то в окремих випадках при застосуванні цивільного процесуального законодавства також потрібно враховувати вимоги міжнародних договорів та практики Європейського суду з прав людини. Тому застосування статей ЦПК України в реальній судовій практиці потребує сис-

темного знання масиву чинного законодавства та практики його застосування.

Постатейний матеріал до Цивільного процесуального кодексу України може складатися до його окремих статей або відповідних глав.

Форма підготовки постатейного матеріалу

1. Назва і текст статті Цивільного процесуального кодексу України.

2. Порядок подачі постатейного матеріалу:

2.1. Витяги з Конституції України.

2.2. Витяги з законів України.

2.3. Витяги з міжнародно-правових договорів.

2.4. Рішення Конституційного Суду України.

2.5. Витяги з постанов Пленуму Верховного Суду, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

2.6. Дані судової практики по конкретних цивільних справах.

3. Постатейний матеріал оформляється з посиланням на джерела відповідно до вимог бібліографічного опису. Представляється на папері та електронному носії.

3. ТЕМАТИЧНА ПІДБІРКА ОПУБЛІКОВАНОЇ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ “ЗАСТОСУВАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА”

Методичні поради

Тематична підбірка опублікованої судової практики застосування цивільного процесуального законодавства є формою індивідуальної роботи студентів, яка спрямована на ґрунтовне вивчення судової практики та оволодіння навичками її аналізу й узагальнень щодо стану і тенденцій.

Здійснення правосуддя в цивільних справах завжди пов’язане з розглядом конкретних справ та прийняттям процесуальних рішень.

Оскільки особливості судового правозастосування і значимість процесуальної форми застосування норм цивільного процесуального права роблять проблему практики застосування законодавства однією з найбільш актуальних, то вона стала невід’ємною частиною і навчальної дисципліни. У курсі цивільного процесу самостійним об’єктом вивчення є практика застосування чинного процесуального законодавства, тобто судова практика. Вона викликає інтерес перш за все тому, що є показником стану судової діяльності і свого роду зразком застосування чинного законодавства. Незважаючи на те, що в національному законодавстві і правовій системі судовий прецедент не є джерелом права, об’єктивована в рішеннях судів практика застосування законодавства має силу авторитету.

Як відомо, на судову практику впливають і постанови Пленуму Верховного Суду України та Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

Певне значення мають і процесуальні рішення з окремих справ, які друкуються в офіційних виданнях. Як правило, це постанови і ухвали судової колегії у цивільних справах Верховного Суду України, а також ухвали і постанови інших судів. Ухвали і постанови вищих судів впливають на судову практику, особливо коли в них аналізуються складні питання застосування чинного законодавства. Вони забезпечують єдність і закон-

ність судового правозастосування при розгляді цивільних справ. Така роль судових рішень вищих судових органів з конкретних справ дала підставу називати їх прецедентами судового тлумачення правових норм. Якщо виходити з того, що прецедент судового тлумачення, на відміну від судового прецеденту, не веде до створення судами норми права, то це цілком допустимо. Рішення судів, які є зразком правильного застосування норм цивільного процесуального права, в силу своєї переконливості одержують загальновідомість, сталість і враховуються в судовій діяльності.

Тематична підбірка опублікованої судової практики оформлюється у виді збірки підібраних процесуальних рішень. Представляється на папері та електронному носії.

Джерела опублікованої судової практики

- Журн. “Бюлетень законодавства і юридичної практики”.
- Журн. “Бюлетень Міністерства юстиції України”.
- Журн. “Вісник Академії прокуратури України”.
- Журн. “Вісник Конституційного Суду”.
- Журн. “Вісник прокуратури”.
- Журн. “Земельне право”.
- Журн. “Судова практика”.
- Журн. “Підприємство, господарство і право”.
- Журн. “Право Європейського суду з прав людини”.
- Журн. “Право України”.
- Журн. “Вісник Верховного Суду України”.
- Журн. “Адвокат”.
- Журн. “Судочинство і судоустрій в Україні”.
- Журн. “Апеляція”.
- Журн. “Юридична Україна”.
- Журн. “Юридичний журнал”.
- Журн. “Цивільне судочинство”.
- Газ. “Адвокатура”.
- Газ. “Закон і бізнес”.
- Газ. “Юридичний вісник України”.
- Газ. “Юридична практика”.

Інтернет-ресурси

Єдиний державний реєстр судових рішень: www.court.gov.ua
Верховний Суд України: www.scourt.gov.ua
Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ: www.sc.gov.ua
Вищий господарський суд України:
www.vgsu.arbitr.gov.ua
Вищий адміністративний суд України: www.vasu.gov.ua

ЗАВДАННЯ

Загальні положення цивільного процесуального законодавства

1. Практика застосування загальних положень ЦПК України.
2. Практика застосування Європейської конвенції “Про захист прав людини і основоположних свобод. Застосування в Україні”.
3. Практика Європейського суду з прав людини щодо України з питань цивільного процесу.
4. Практика застосування судами Конституції України.
5. Судова статистика та практика застосування судами вимог розумності строків судового розгляду справи.
6. Принцип незалежності у практиці цивільного судочинства.
7. Принцип гласності у практиці цивільного судочинства.
8. Принцип мови судочинства у практиці цивільного судочинства.
9. Принцип змагальності у практиці цивільного судочинства.
10. Принцип диспозитивності у практиці цивільного судочинства.
11. Застосування іноземного права у судовій практиці.

12. Актуальні питання застосування матеріального права у цивільному судочинстві.

13. Застосування цивільного права у цивільному судочинстві.

14. Застосування законодавства про захист честі, гідності й ділової репутації, поновлення прав реабілітованих.

15. Застосування законодавства про зобов'язання, що виникають з угод.

16. Застосування законодавства про захист прав споживачів.

17. Застосування законодавства про право власності.

18. Застосування законодавства про приватизацію.

19. Застосування житлового законодавства.

20. Застосування земельного законодавства.

21. Застосування трудового законодавства.

22. Застосування сімейного законодавства.

23. Застосування законодавства про спадщину.

24. Застосування законодавства про зобов'язання, що виникають унаслідок заподіяння шкоди.

25. Застосування законодавства про відшкодування моральної шкоди.

26. Застосування законодавства про авторське право.

Цивільна юрисдикція та підсудність цивільних справ

27. Розмежування цивільної юрисдикції у судовій практиці.

28. Практика розмежування цивільної і господарської судової юрисдикції.

29. Практика розмежування цивільної і адміністративної судової юрисдикції.

30. Застосування правил загальної територіальної підсудності.

31. Практика підсудності справ, в яких однією із сторін виступає суд чи суддя.

32. Застосування правил альтернативної підсудності.

33. Визначення підсудності у справах між громадянами України, що проживають за її межами.
34. Застосування правил виключної підсудності.
35. Передача справи із одного суду до другого.

Докази

36. Належність доказів.
37. Допустимість засобів доказування.
38. Обов'язок доказування та подання доказів.
39. Обставини, визнані сторонами та іншими особами, які беруть участь у справі, як підстави звільнення від доказування.
40. Застосування преюдиції у практиці цивільного судочинства.
41. Застосування презумпцій у практиці цивільного судочинства.
42. Пояснення сторін, третіх осіб та їхніх представників як докази у цивільних справах.
43. Показання свідка.
44. Письмові докази.
45. Експертиза у цивільному судочинстві.
46. Висновок експерта у цивільній справі.

Судові витрати

47. Практика застосування законодавства про оплату витрат на інформаційно-технічне забезпечення судового розгляду судової справи.
48. Розподіл судових витрат між сторонами.
49. Судова практика стягнення витрат на правову допомогу.

Процесуальні строки

50. Перебіг процесуальних строків.
51. Поновлення та провадження процесуальних строків.
52. Наслідки порушення процесуальних строків.

Судові виклики і повідомлення

53. Порядок вручення судової повістки. Оголошення про виклик до суду.

Учасники цивільного процесу

54. Процесуальні права та обов'язки сторін.

55. Процесуальна співучасть.

56. Заміна неналежної сторони в процесі.

57. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору.

58. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору.

59. Процесуальне правонаступництво.

60. Добровільне представництво.

61. Законне представництво.

62. Участь адвоката у цивільному процесі.

63. Участь у цивільному процесі органів державної влади та місцевого самоврядування.

64. Участь прокурора у цивільному процесі.

Пред'явлення позову

65. Пред'явлення позову. Позов. Види позовів.

66. Форма і зміст позовної заяви.

67. Залишення позовної заяви без руху.

68. Відкриття провадження у справі.

69. Зустрічний позов.

70. Об'єднання і роз'єднання позовів.

Провадження у справі до судового розгляду

71. Судові доручення.

72. Забезпечення доказів.

73. Витребування доказів.

74. Призначення експертизи.

75. Забезпечення позову.
76. Відшкодування збитків, завданих забезпеченням позову.
77. Призначення справи до розгляду.

Судовий розгляд. Заочний розгляд справи

78. Процесуальні наслідки неявки в судове засідання осіб, які беруть участь у справі.
79. Процесуальні наслідки неявки у судове засідання свідка, експерта, спеціаліста, перекладача.
80. Відмова позивача від позову та визнання позову відповідачем.
81. Мирова угода сторін.
82. Пояснення осіб, які беруть участь у справі.
83. Дослідження та оцінка доказів.
84. Відкладення розгляду справи.
85. Таємниця нарадчої кімнати.
86. Зупинення провадження у справі.
87. Залишення заяви без розгляду.
88. Заочний розгляд справи.

Судове рішення. Ухвали суду. Протоколи

89. Вимоги до форми і змісту судового рішення.
90. Форма і зміст ухвали суду.
91. Окремі ухвали суду.
92. Порядок ухвалення рішень і постановлення ухвал суду.
93. Законність і обґрунтованість рішення суду.
94. Рішення суду на користь кількох позивачів або кількох відповідачів.
95. Виправлення описок і арифметичних помилок у судовому рішенні.
96. Додаткове рішення суду.
97. Набрання рішенням законної сили.
98. Протоколи.

Окреме провадження

99. Практика розгляду справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи.

100. Практика розгляду справ визнання фізичної особи недієздатною.

101. Практика розгляду справ про поновлення цивільної дієздатності фізичної особи.

102. Практика розгляду справ про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.

103. Практика розгляду справ про визнання фізичної особи безвісно відсутньою.

104. Практика розгляду справ про оголошення фізичної особи померлою.

105. Практика розгляду справ про усиновлення.

106. Практика розгляду справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення.

107. Практика розгляду справ про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі.

108. Практика розгляду справ про передачу безхазяйної нерухомої речі в комунальну власність.

109. Практика розгляду справ про визнання спадщини відумерлою.

110. Практика розгляду справ про надання фізичній особі психіатричної допомоги у примусовому порядку.

111. Практика розгляду справ про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу.

112. Практика розгляду справ про розкриття банками інформації, яка містить таємницю щодо юридичних та фізичних осіб.

Перегляд судових рішень

113. Право на апеляційне оскарження судових рішень.

114. Межі розгляду справи апеляційним судом.

115. Підстави для скасування рішень апеляційним судом.

116. Право на касаційне оскарження судових рішень.

- 117. Об'єкти касаційного оскарження.
- 118. Відкриття касаційного провадження та розгляд справи.
- 119. Межі розгляду справи касаційним судом.
- 120. Підстави для скасування рішень касаційним судом.
- 121. Повноваження касаційного суду.
- 122. Перегляд судових рішень Верховним Судом України.
- 123. Перегляд справ у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Виконання судових рішень. Відновлення втраченого судового провадження

- 124. Загальні правила виконання судових рішень у цивільному процесі.
- 125. Негайне виконання судових рішень.
- 126. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання.
- 127. Мирова угода в процесі виконання.
- 128. Відстрочка і розстрочка виконання.
- 129. Заміна, встановлення способу і порядку виконання.
- 130. Заміна сторони виконавчого провадження.
- 131. Поворот виконання.
- 132. Судовий контроль за виконанням судових рішень.
- 133. Провадження у справах про оскарження рішень третейських судів.
- 134. Провадження у справах про видачу виконавчих листів на примусове виконання рішень третейських судів.
- 135. Відновлення втраченого судового провадження.

Міжнародний цивільний процес

- 136. Процесуальні права та обов'язки іноземних осіб.
- 137. Підсудність судам України цивільних справ з іноземним елементом.
- 138. Звернення суду України із судовим дорученням про надання правової допомоги до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави.

139. Зміст і форма судового доручення про надання правової допомоги.

140. Виконання в Україні судових доручень іноземних судів.

141. Виконання судового доручення іноземного суду про вручення виклику до суду чи інших документів.

142. Виконання судових доручень закордонними дипломатичними установами України.

143. Визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню.

144. Визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню.

4. ЕСЕ ЗА ВУЗЬКОСПЕЦІАЛЬНОЮ ПРОБЛЕМАТИКОЮ

Методичні поради

Есе – наукові, критичні та інші нариси, які відзначаються оригінальністю суджень і вишуканістю форми.

Есе оформляється у вигляді письмової роботи обсягом 5 – 7 сторінок. Представляється на папері та електронному носії.

ЗАВДАННЯ

1. Доступність правосуддя у цивільних справах.
2. Джерела цивільного процесуального права.
3. Структура ЦПК України 2004 р.
4. Міжнародні договори як джерела цивільного процесуального права.
5. Статус і функції Європейської комісії з питань ефективності правосуддя (СЕПЕJ).
6. Резолюції та рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи щодо доступності правосуддя у цивільних справах.
7. Значення практики Європейського суду з прав людини для цивільного судочинства.

8. Значення рішень Конституційного Суду України щодо офіційного тлумачення норм цивільного процесуального права.

9. Судова практика, її роль у цивільному процесі.

10. Право на справедливий судовий розгляд.

11. Конституційні засади цивільного судочинства.

12. Принцип верховенства права та законності в цивільному процесі.

13. Принцип права на суд.

14. Принцип правової визначеності.

15. Принцип правової ефективності.

16. Принцип верховенства прав людини.

17. Принцип законності в цивільному процесі.

18. Гласність та відкритість судового розгляду.

19. Принцип усності та безпосередності в цивільному процесі

20. Принцип диспозитивності в цивільному процесі.

21. Принцип змагальності в цивільному процесі.

22. Принцип рівноправності сторін у цивільному процесі.

23. Відвід суду.

24. Особи, які беруть участь у справі. Їх процесуальні права та обов'язки.

25. Сторони – основні учасники цивільного процесу.

26. Співучасть у цивільному процесі як різновид процесуальної множинності суб'єктів.

27. Підстави необхідної та факультативної співучасті.

28. Значення інституту неналежності відповідача в цивільному процесі.

29. Підстави процесуального правонаступництва.

30. Інститут третіх осіб у цивільному процесі.

31. Відмінність третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору, від співучасників (співпозивачів, співвідповідачів).

32. Участь у цивільному процесі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

33. Участь прокуратури в цивільному процесі.

34. Поняття та види судового представництва.

35. Адвокат у цивільному процесі.
36. Законне представництво в суді.
37. Судові витрати.
38. Застосування заходів процесуального примусу.
39. Цивільна юрисдикція.
40. Розмежування юрисдикції цивільних, господарських, адміністративних судів.
41. Наказ та наказне провадження.
42. Окреме провадження у структурі цивільного процесу.
43. Підсудність цивільних справ.
44. Належність доказів і допустимість засобів доказування в судовій практиці.
45. Предмет доказування та обґрунтованість судових рішень.
46. Допит сторін, третіх осіб, їх представників як свідків та їх правовий імунітет.
47. Показання свідків, порядок їх дослідження. Імунітет свідка.
48. Письмові та речові докази. Порядок їх дослідження
49. Судова експертиза та висновок експерта в цивільному процесі.
50. Позов та його види.
51. Пред'явлення позову та відкриття провадження у справі.
52. Відмова у відкритті провадження.
53. Провадження у справі до судового розгляду.
54. Попереднє судове засідання.
55. Фіксування цивільного процесу.
56. Відкладення розгляду справи в судовій практиці.
57. Зупинення провадження у справі в судовій практиці.
58. Закриття провадження у справі в судовій практиці.
59. Залишення заяви без розгляду в судовій практиці.
60. Судове рішення як акт правосуддя.
61. Вимоги, яким повинно відповідати судове рішення.
62. Засоби усунення недоліків рішення судом, який його ухвалив.
63. Законна сила судового рішення. Об'єктивні та суб'єктивні межі законної сили судового рішення.

64. Види ухвал суду першої інстанції.
65. Заочний розгляд справи.
66. Оскарження заочного рішення.
67. Загальні правила окремого провадження.
68. справи про обмеження цивільної дієздатності, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи.
69. справи про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.
70. справи про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою.
71. справи про усиновлення.
72. справи про встановлення фактів, що мають юридичне значення.
73. справи про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі.
74. справи про передачу безхазяйної нерухомої речі в комунальну власність.
75. справи про визнання спадщини відумерлою.
76. справи про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку.
77. справи про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу.
78. справи про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб.
79. Загальна характеристика апеляційного провадження.
80. Підстави для скасування рішення суду в апеляційному порядку і передачі справи на новий розгляд.
81. Підстави для скасування рішень суду першої інстанції і ухвалення апеляційним судом нового рішення.
82. Ухвали і рішення суду апеляційної інстанції.
83. Загальна характеристика касаційного провадження.
84. Порядок реалізації права касаційного оскарження.
85. Повноваження суду касаційної інстанції.
86. Підстави для скасування судових рішень у касаційному порядку.
87. Перегляд судових рішень Верховним Судом України.

88. Провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами.
89. Негайне виконання судових рішень.
90. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання.
91. Мирова угода в процесі виконання.
92. Відстрочка і розстрочка виконання.
93. Заміна, встановлення способу і порядку виконання.
94. Заміна сторони виконавчого провадження.
95. Поворот виконання.
96. Судовий контроль за виконанням судових рішень.
97. Відновлення втраченого судового провадження.
98. Визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню.
99. Провадження у справах про видачу виконавчих листів на примусове виконання рішень третейських судів.
100. Міжнародний цивільний процес як галузь цивільного процесу.
101. Джерела міжнародного цивільного процесу, їх класифікація.
102. Виконання судових рішень як частина судового розгляду.
103. Система державної виконавчої служби.
104. Публічні торги у виконавчому провадженні.
105. Визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню.
106. Визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню.
107. Процесуальні права та обов'язки іноземних осіб.
108. Підсудність судам України цивільних справ з іноземним елементом.
109. Звернення суду України із судовим дорученням про надання правової допомоги до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави.
110. Зміст і форма судового доручення про надання правової допомоги.
111. Виконання в Україні судових доручень іноземних судів.

112. Виконання судового доручення іноземного суду про вручення виклику до суду чи інших документів.
113. Виконання судових доручень закордонними дипломатичними установами України.
114. Нотаріат як орган превентивного правосуддя.
115. Сучасні моделі нотаріату.
116. Виконавчий напис нотаріуса.
117. Компетенція нотаріальних органів.
118. Конвенційний механізм захисту прав людини Європейським судом з прав людини.
119. Юрисдикція адміністративних судів.
120. Сучасні моделі адміністративної юстиції.
121. Законодавство про третейські суди.
122. Третейські суди в Україні.
123. Третейське судочинство: основні принципи.
124. Міжнародний комерційний арбітраж у системі міжнародної торгівлі.
125. Виконання рішень міжнародних комерційних арбітражів.
126. Міжнародно-договірна уніфікація міжнародного комерційного арбітражу.
127. Цивільне судочинство та медіація.
128. Види та принципи медіаційної процедури.

5. ПІДГОТОВКА ТА ПРОВЕДЕННЯ МОДЕЛЬНОГО (НАВЧАЛЬНОГО) ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Методичні поради

Підготовка модельного (навчального) цивільного процесу є формою індивідуальної роботи студентів, яка здійснюється колективно за допомогою викладача-керівника шляхом опрацювання певних процесуальних питань за матеріалами конкретної цивільної справи.

Мета запровадження такої форми індивідуальної роботи – наближення її до судової практики, посилення практичної спрямованості навчальної діяльності та набуття умінь правильно тлумачити норми права та застосовувати їх при вирішенні конкретної цивільної справи, напрацювання навиків фактичного та юридичного обґрунтування власної точки зору, правової позиції та складання цивільно-процесуальних документів.

Підготовка та організація модельного (навчального) цивільного процесу має здійснюватися за матеріалами судової практики на основі фабули конкретної справи.

Вимоги до фабули справи:

- актуальність розглянутих у справі правових питань та їх практична значущість;
- у справі мають брати участь різні за своїм процесуальним статусом суб'єкти;
- обставини справи мають бути такими, щоб можна було опрацювати основні процесуальні питання порядку розгляду та вирішення цивільної справи з прийняттям процесуальних рішень.

Підбір цивільної справи здійснює викладач-керівник, який розподіляє “процесуальні ролі” за обраною цивільною справою між студентами. Студенти отримують від викладача-керівника завдання щодо їх відпрацювання.

Організація індивідуальної роботи студентів щодо опрацювання фабули справи та відповідної “процесуальної ролі” зводиться до наступного:

а) вивчення обставин конкретної цивільної справи, а саме:

- уточнення заявлених вимог, сукупності юридичних фактів, якими вони обґрунтовуються, та кола наданих до суду доказів для їх доведення;

- уточнення заперечень проти заявлених вимог, сукупності юридичних фактів, якими вони обґрунтовуються, та кола наданих до суду доказів для їх доведення;

- визначення кола осіб, які заінтересовані у розгляді справи, та їх процесуального статусу;

б) здійснення правової кваліфікації правовідносин, що є предметом судового розгляду:

- з'ясування характеру спірних правовідносин;

- визначення сукупності норм права, що регулюють ці відносини;

- визначення предмета доказування, кола належних та допустимих у справі доказів;

в) ретельне вивчення та аналіз законодавства, що підлягає застосуванню;

г) формування правової позиції шляхом її фактичного (посилання на юридичні факти та інші обставини, які мають правове значення для розгляду справи, їх аналіз) та юридичного обґрунтування (посилання на відповідні норми матеріального та процесуального права, які підлягають застосуванню);

д) складання відповідних процесуальних документів.

Виконання отриманих завдань щодо формування правової позиції та складання відповідних процесуальних документів здійснюється під контролем викладача, який працює з академічною групою.

Завершальним етапом індивідуальної роботи є проведення модельного (навчального) процесу або використання його фрагментів при вивченні відповідних тем з навчальної дисципліни.

Модельний (навчальний) процес проводиться після завершення вивчення дисципліни “Цивільний процес” наприкінці навчального року.

За результатами роботи кожний студент має представити досє по справі, яке складається з відповідних процесуаль-

них документів (позовна заява, ухвала про відкриття провадження у справі, судові рішення тощо). До досьє додається короткий звіт про виконання роботи із зазначенням справи, за факбулюю якої проводилася робота, законів, які були застосовані при розгляді та вирішенні справи, та викладена у письмовій формі правова позиція як учасника цивільного судочинства.

6. СПИСОК ОСНОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Підручники, навчальні посібники, тексти лекцій

Штефан М. Й. Цивільне процесуальне право України: академ. курс: [підруч.] / М. Й. Штефан. – К.: Ін Юре, 2005. – 624 с.

Цивільний процес України: акад. курс: [підруч.] / за ред. С. Я. Фурси. – К.: КНТ, 2009.

Цивільне процесуальне право України: підруч. / за заг. ред. С. С. Бичкова. – К.: Атіка, 2009.

Комаров В. В. Нотаріат в Україні: підруч. / В. В. Комаров, В. В. Баранкова. – Х.: Право, 2011.

Комаров В. В. Право на справедливий судовий розгляд у цивільному судочинстві: навч. посіб. / В. В. Комаров, Н. Ю. Сакара. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2007.

Тертишніков В. І. Цивільний процес України (лекції) / В. І. Тертишніков. – Х.: Вид. СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2010.

Теорія нотаріального процесу: наук.-практ. посіб. / за заг. ред. С. Я. Фурси. – К.: Алерта; Центр учб. л-ри, 2012.

Цивільний процес: навч. посіб. / за ред. Ю. В. Білоусова. – К.: Прецедент, 2006.

Чорнооченко С. І. Цивільний процес: навч. посіб. / С. І. Чорнооченко. – К.: Центр навч. л-ри, 2005.

Монографії

Фурса С. Я. Адвокат у цивільному процесі / С. Я. Фурса, Є. І. Фурса. – К.: КНТ, 2008.

Бондаренко-Зелінська Н. Л. Підготовка цивільних справ до судового розгляду / Н. Л. Бондаренко-Зелінська. – Х.: Харків юрид., 2009.

Гусаров К. В. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядках / К. В. Гусаров. – Х.: Право, 2010.

Комаров В. В. Международный коммерческий арбитраж / В. В. Комаров, В. Н. Погорецкий. – Х.: Право, 2009.

Кройтор В. А. Судовий захист законних інтересів фізичних осіб при примусовому наданні медичної допомоги: моногр. / В. А. Кройтор, О. С. Погребняк. – Х.: НікаНова, 2012.

Луспенник Д. Д. Застосування новел ЦК і ЦПК України в судовій практиці / Д. Д. Луспенник. – Х.: Харків юрид., 2005.

Луспенник Д. Д. Розгляд цивільних справ судом першої інстанції / Д. Д. Луспенник. – Х.: Харків юрид., 2006.

Міжнародні стандарти у сфері судочинства. – К.: Істина, 2010.

Навроцька Ю. В. Заочний розгляд справи в цивільному процесі України / Ю. В. Навроцька. – К.: Юрінком Інтер, 2009.

Комаров В. В. Окреме провадження: моногр. / В. В. Комаров, Г. О. Світлична, І. В. Удальцова; за ред. В. В. Комарова. – Х.: Право, 2011.

Позовне провадження: моногр. / за ред. В. В. Комарова. – Х.: Право, 2011.

Притика Ю. Д. Міжнародний комерційний арбітраж. Питання теорії та практики: моногр. / Ю. Д. Притика. – К., 2005.

Притика Ю. Д. Проблеми захисту цивільних прав та інтересів у третейському суді: моногр. / Ю. Д. Притика. – К., 2006.

Проблеми теорії та практики цивільного судочинства / за заг. ред. В. В. Комарова. – Х.: Харків юрид., 2008.

Проблемы науки гражданского процессуального права / под ред. В. В. Комарова, В. А. Бигуна, В. В. Баранковой и др. – Харьков: Право, 2002.

Сакара Н. Ю. Проблема доступності правосуддя у цивільних справах / Н. Ю. Сакара. – Х.: Право, 2010.

Сибилев Д. М. Участие третьих лиц в гражданском судопроизводстве / Д. М. Сибилев. – Харьков: Легас, 2001.

Сліпченко О. І. Докази та доказування в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди: моногр. / О. І. Сліпченко, В. А. Кройтор. – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2012.

Угриновська О. І. Судове провадження у справах, які виникають з публічно-правових відносин / О. І. Угриновська, Ю. В. Білоусов. – Л.: Астрон, 2004.

Фурса С. Я. Докази і доказування у цивільному процесі / С. Я. Фурса, Т. В. Цюра. – К.: Вид. Фурса С. Я.: КНТ, 2005.

Фурса С. Я. Цивільний процес України. Проблеми і перспективи / С. Я. Фурса, С. В. Щербак, О. І. Євтушенко. – К.: Вид. Фурса С. Я., 2006.

Шутенко О. В. Проблемы диспозитивности в гражданском судопроизводстве / О. В. Шутенко. – Харьков: Новое слово, 2004.

Ясинок М. М. Принципи усності, безпосередності та безперервності у цивільному судочинстві / М. М. Ясинок, В. А. Кройтор. – Х.: Еспада, 2007.

Коментарі законодавства

Балюк М. І. Практика застосування цивільного процесуального кодексу України (цивільний процес у питаннях і відповідях). Коментарі, рекомендації, пропозиції / М. І. Балюк, Д. Д. Луспеник. – Х.: Харків юрид., 2008.

Зейкан Я. П. Коментар цивільного процесуального кодексу України / Я. П. Зейкан. – К.: Юрид. практика, 2006.

Бичкова С. С. Цивільний процесуальний кодекс України: наук.-практ. комент. / С. С. Бичкова, Ю. В. Білоусов, В. І. Бірюков та ін.; за заг. ред. С. С. Бичкової. – 2-е вид., доповн. і переробл. – К.: Атіка, 2010.

Цивільний процесуальний кодекс України: наук.-практ. комент.: [у 2 т.] / за заг. ред. С. Я. Фурси. – К.: Вид. Фурса С. Я.: КНТ, 2006.

Судова практика

Де Сальвіа М. Прецеденти Європейського суду по правам человека. Руководящие принципы судебной практики, относящейся к Европейской конвенции о защите прав человека и

основных свобод. Судебная практика с 1960 по 2002 г. / М. де Сальвиа. – СПб. : Юрид. центр Пресс, 2004.

Комаров В. В. Цивільне процесуальне право України: практика застосування: [навч. посіб. для юрид. вищ. навч. закл. і фак.] / В. В. Комаров. – Х.: Основа, 1993.

Комаров В. В. Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України / В. В. Комаров. – Х.: Право, 2012.

ЗМІСТ

1. Загальні методичні поради.....	3
2. Підготовка постатейного матеріалу до Цивільного процесуального кодексу України.....	5
3. Тематична підбірка опублікованої судової практики “Застосування цивільного процесуального законодавства”.....	7
4. Есе за вузькоспеціальною проблематикою.....	16
5. Підготовка та проведення модельного (навчального) цивільного процесу.....	22
6. Список основної літератури.....	25

Навчальне видання

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС”:
МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ТА ЗАВДАННЯ

(галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”,
напрямок підготовки 6.030401 “Правознавство”)

для студентів III курсу денної форми навчання

У к л а д а ч   КОМАРОВ Вячеслав Васильович

Відповідальний за випуск *В. В. Комаров*

(в авторській редакції)

План 2013

Підп. до друку 10.12.2012. Формат 60x84¹/₁₆.
Вид. № 5. Зам. № 5.